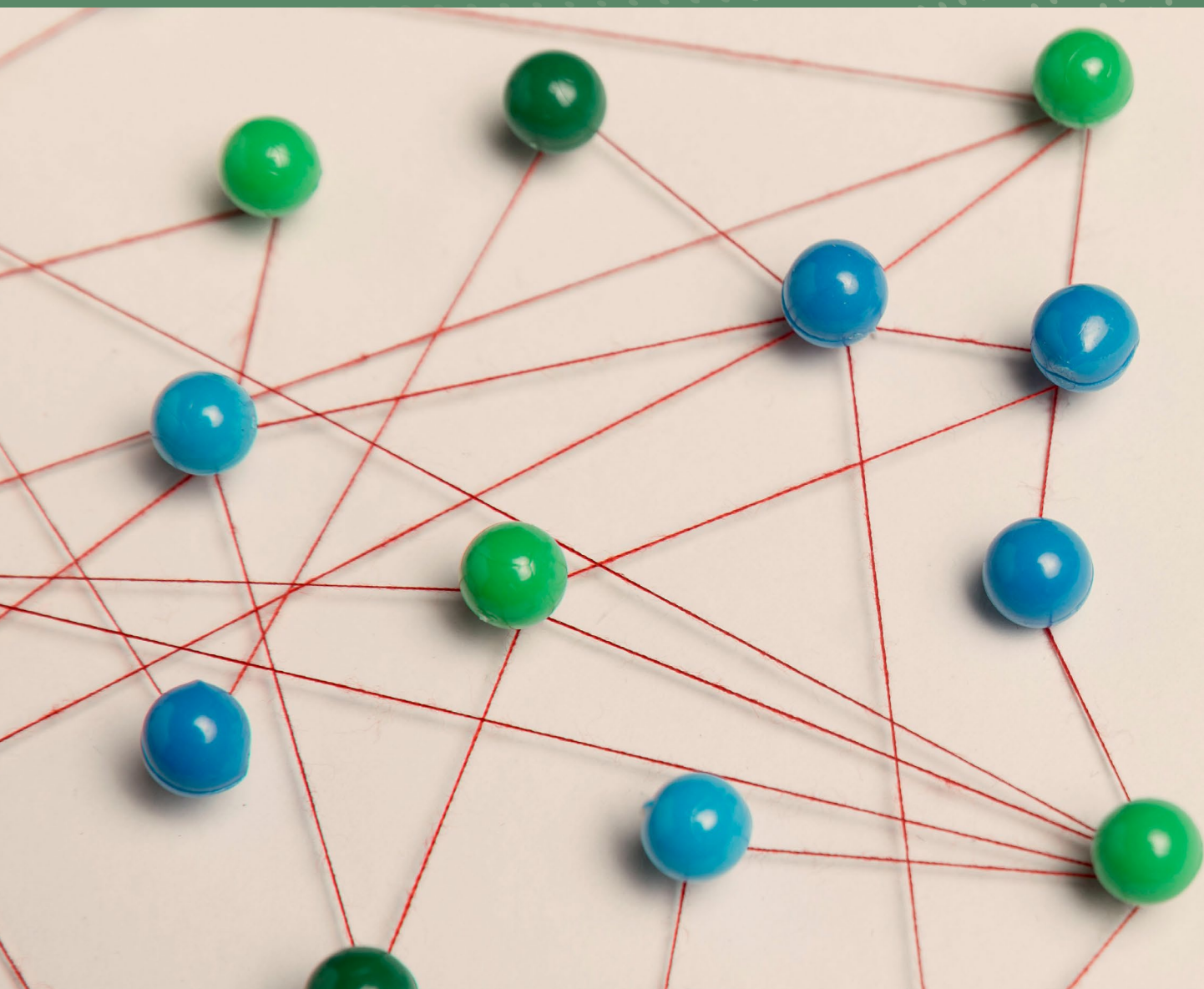


DNN over nut en noodzaak van regionale netwerken dementie

Versie 31-07-2025



In het kort...

DNN is ervan overtuigd dat samenwerking van organisaties in een regionaal netwerk dementie bijdraagt aan een betere ondersteuning en zorg voor mensen met dementie en hun naasten. DNN werkt daarom aan een landelijke dekking van regionale netwerken dementie van goede kwaliteit die (financieel) geborgd zijn.

Uit: DNN Visie op regionale netwerken dementie

Voor DNN en voor regionale netwerken is het een vanzelfsprekendheid dat een regionaal netwerk dementie meerwaarde biedt aan de ondersteuning en zorg voor mensen met dementie en aan hun mantelzorgers. Ook andere partijen onderschrijven de cruciale rol van regionale netwerken dementie bij het verbeteren van deze integrale ondersteuning en zorg^{1 2 3 4}.

Dit document geeft een beschrijving van onderzoeken, visies, beleidsstukken en ervaringen uit de praktijk die het belang van regionale netwerken dementie onderbouwen. Het is ook een pleidooi om verbinding te maken met andere netwerken, samenwerkingsverbanden en afspraken in de regio of daarbij aan te sluiten. Dit kan bijvoorbeeld door actief deel te nemen aan projecten en activiteiten die in het kader van het Integraal Zorgakkoord (IZA) (Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA)), visie eerstelijnszorg en GALA plaatsvinden. Netwerken dementie brengen deskundigheid met zich mee en bieden een krachtige basis voor de realisatie van de transformatieplannen, omdat zij regionale samenwerking, domeinoverstijgende coördinatie en integrale, persoonsgerichte ondersteuning en zorg al in de praktijk brengen – precies de elementen die binnen het Integraal Zorgakkoord centraal staan.

*‘Wat goed is voor mensen met dementie,
is goed voor alle kwetsbare mensen’.*

Dit houdt in dat áls we ondersteuning, zorg, begeleiding en de samenleving afstemmen op mensen met dementie, dan is het meteen ook geregeld voor andere (kwetsbare) mensen. Niet alles wat goed is voor kwetsbare mensen is goed voor mensen met dementie. Dementie heeft specifieke kenmerken die specifieke aandacht vereisen. Het is daarom nodig de focus specifiek op mensen met dementie te houden.

Conny Helder (maart 2024)

-
1. [Nationale Dementie Strategie 2021- 2030](#)
 2. [Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2024 ‘Regionale dementienetwerken: Uitdagingen en verbeterkansen’](#)
 3. [Bisnez, 2023. Doolhof dementie? samenwerken aan toegankelijke en toekomstbestendige dementiezorg](#)
 4. [Zorgstandaard dementie, 2020](#)

Waarom regionale netwerken dementie?

In dit document wordt zichtbaar dat een goed georganiseerd regionaal netwerk dementie veel meerwaarde biedt voor:

1. De mens met dementie.

Zij kunnen vertrouwen op een vanzelfsprekende samenwerking en afstemming met en tussen de sociale omgeving, vrijwilligers, professionals en diverse organisaties. Dit voorkomt versnippering en vergroot een samenhangend persoonsgericht zorg- en ondersteuningsaanbod in de regio. Het draagt onder andere bij aan goede informatievoorziening, tijdige diagnostiek, aandacht voor proactieve zorgplanning en specifieke groepen mensen met dementie.

2. De mantelzorger.

Zij kunnen er op vertrouwen dat er gewerkt wordt aan de beschikbaarheid van goede mantelzorgondersteuning, heldere informatievoorziening, een duidelijk en deskundig aanspreekpunt en respijt- en logeerszorgmogelijkheden.

3. De professionals en organisaties.

Samenwerking tussen organisaties wordt gezien als dé sleutel om te komen tot oplossingen voor complexe vraagstukken die geen van de partijen afzonderlijk kan oppakken⁵. Gezamenlijk organiseren zij eenduidigheid en samenhang in de regio en zorgen voor gestroomlijnde processen over de domeinen heen.

4. De maatschappij.

Partijen formuleren en werken met elkaar aan ambities en doelen. Het collectieve belang en de maatschappelijke meerwaarde staan daarbij voorop. Dit maakt het mogelijk complexe vraagstukken, zoals bij dementie aan de orde is, aan te pakken.

Het draagt bij aan een betere zorgervaring, betere gezondheid en lagere zorgkosten.

5. [Netwerkimpactmodel \(Ief, SVRK, Common Eye\)](#)

Mensen met dementie

Maatwerk: persoonsgerichte ondersteuning en zorg

Mensen met dementie en hun naasten hebben behoefte aan persoonsgerichte ondersteuning en zorg, waarbij een betekenisvol bestaan met zoveel mogelijk behoud van eigen regie en betrokkenheid van hun sociale omgeving voorop staan. Dementie kent een grillig verloop. Elke situatie is anders en vraagt om een unieke aanpak. Er is daarbij geen sprake van een vast patroon en een eenduidige keten van in de tijd opvolgende gewenste handelingen⁶. Om de ondersteuning en zorg flexibel en dynamisch in te richten is het daarom noodzakelijk dat alle betrokkenen in een netwerk met elkaar samenwerken⁷. Alleen in een netwerk is het mogelijk om op ieder gewenst moment de meest geschikte mensen en/of organisaties te betrekken en aan te sluiten bij de wensen en behoeften van mensen met dementie en hun mantelzorgers^{8,9}. De IGJ benoemt daarnaast als extra meerwaarde van een netwerk dementie dat het veel bijdraagt aan het welbevinden van specifieke groepen mensen met dementie. Dit geldt bijvoorbeeld voor mensen met dementie met een migratieachtergrond. Door in een netwerk te werken is het mogelijk gezamenlijk een ambitie en visie te ontwikkelen en gezamenlijk bewustwording van professionals en cultuursensitieve ondersteuning en zorg te creëren¹⁰.

Domeinoverstijgende samenhang

Mensen met dementie, mantelzorgers en cliëntvertegenwoordigers hebben te maken met welzijn, ondersteuning, behandeling en zorg en dus ook met Zvw, Wmo en Wlz. Vaak worden zij van het ene naar het andere loket doorverwezen¹¹ en ondervinden daarbij hinder van de bekende organisatorische en financiële schotten. Vanzelfsprekend gaat dit ook ten koste van de kwaliteit en tijdigheid van de ondersteuning en zorg en daarmee van de kwaliteit van leven. Regionaal samenwerken over de domeinen heen tussen onder andere zorg- en welzijnsorganisaties, gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren is noodzakelijk¹². Het draagt bij aan samenhang en een gestroomlijnd proces in de regio. Of zoals de RVS het formuleert 'regionale samenwerking biedt de ruimte voor regionale nabijheid enerzijds en maatwerk anderzijds'¹³. De Zorgstandaard Dementie en Juiste Zorg op de Juiste Plek gaan nog een stapje verder in hun visie en vinden dat er een beweging moet worden gemaakt, respectievelijk van zorg naar welzijn en sociaal domein en van zorg naar gezondheid¹⁴. Domeinoverstijgend samenwerken wordt zelfs als randvoorwaarde genoemd om die transformatie te realiseren¹⁵.

6. Donkers et al., 2008

7. Joost Agterenbosch, 2023. Regionale dementienetwerken: effectief georganiseerde zorg door verandering in network governance.

8. [Zorgstandaard dementie, 2020](#)

9. [Waar staan we voor – Dementie Netwerk Nederland](#)

10. [Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2024 'Regionale dementienetwerken: Uitdagingen en verbeterkansen'](#)

11. [Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2024 'Regionale dementienetwerken: Uitdagingen en verbeterkansen'](#)

12. 'Aan de slag met schottenvrije dementiezorg' Dementiezorg voor elkaar, 2020

13. [Raad voor Volksgezondheid en Samenleving, 2022. De regio als redding](#)

14. [Zorgstandaard dementie, 2020](#)

15. [RIVM 2024, Kennissynthesen Juiste zorg op de juiste plek](#)

Mantelzorgers

Mantelzorgers zijn van onschatbare waarde in de ondersteuning en zorg voor mensen met dementie. Naast het bieden van de gewenste verzorging en begeleiding, weten ze als geen ander wat hun naaste nodig heeft. Zonder mantelzorgers zouden veel mensen met dementie niet thuis kunnen blijven wonen. Ondertussen blijkt dat meer dan de helft van de mantelzorgers zich tamelijk, zeer zwaar of overbelast voelt en 3 op de 10 mantelzorgers geven aan het niet langer dan een jaar vol te houden¹⁶. De noodzaak is daarom groot om met mantelzorgers te bespreken wat hun behoefte is en ook voor hen goede ondersteuning te organiseren. Dit kan nooit door één individuele organisatie worden geboden en vraagt nauwe samenwerking tussen organisaties en professionals en vrijwilligers binnen een regio. In de regionale netwerken dementie zijn al vele voorbeelden te vinden van plannen en activiteiten voor mantelzorgers die door netwerkpartners gezamenlijk geïnitieerd en uitgevoerd worden. Ook de IGJ ziet dat ervaringen en signalen van mantelzorgers en resultaten uit onderzoeken in de regionale netwerken dementie serieus worden opgepakt¹⁷.

16. NIVEL, Alzheimer Nederland, 2024. Landelijk rapport Dementiemonitor

17. Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2024 'Regionale dementienetwerken: Uitdagingen en verbeterkansen'

Professionals en organisaties

Optimaal uitvoeren van casemanagement dementie

Een netwerk is nodig om te komen tot een gezamenlijke, eenduidige en toekomstbestendige visie, ambitie en organisatie van het casemanagement¹⁸. Het zorgt voor de organisatie en de randvoorwaarden van het casemanagement en zet zich in voor de kwaliteit van het casemanagement.

Organiseren van casemanagement vanuit één visie geeft richting binnen het netwerk en stimuleert de samenwerking binnen het netwerk. Het zorgt voor duidelijkheid voor mensen met dementie en hun mantelzorgers, voor verwijzers, voor alle professionals, voor samenwerkingspartners en voor de casemanagers zelf.

Mantelzorgers noemen de casemanager dementie de belangrijkste professional in de thuissituatie¹⁹. Voor hen en voor mensen met dementie staan de casemanager dementie en de uitvoering van het casemanagement dementie centraal in de ondersteuning en zorg.

Binnen een netwerk kunnen casemanagers dementie als team samenwerken, onafhankelijk van individuele organisaties. Dit blijkt in de praktijk onmisbaar voor de uitvoering van het casemanagement. De casemanagers dementie kunnen optimaal worden ingezet, hetgeen de ondersteuning en zorg en beschikbaarheid daarvan voor mensen met dementie en hun naasten verbetert. Ook de Zorgstandaard Dementie benoemt het belang van regionale dementienetwerken voor de uitkomsten van casemanagement dementie²⁰.

Niemand kan dit alleen: regio's zetten in op zorgnetwerken

Dementiezorg is complex en de Nederlandse bevolking vergrijst. Dat vraagt om samenwerking, we hebben elkaar knalhard nodig'Geen enkele organisatie kan een cliënt met dementie in de volle breedte ondersteunen. Dit kan je niet alleen, vandaar dat we in onze regio op alle niveaus samenwerken. Dat gaat steeds verder. We maken afspraken en ontwikkelen een gezamenlijke visie op relevante en actuele thema's zoals proactieve zorgplanning, positieve gezondheid en preventie. We blijven daarbij steeds de vraag stellen wat het voor de cliënt oplevert en beoordelen onze samenwerkingen als in een constante PDCA-cyclus. Er moet altijd een toegevoegde waarde zijn.

Uit: kwaliteit in bedrijf (sept-okt 24).

18. PWC, 2024. Eindrapportage doorrekening casemanagement dementie

19. Alzheimer Nederland, 2024. Landelijke Dementiemonitor infographic

20. van Mierlo, L.D., MacNeil-Vroomen, J., Meiland, F.J.M. et al. Implementatie en (kosten-)effectiviteit van casemanagement voor mensen met dementie en hun mantelzorgers: resultaten van de COMPAS-studie. Tijdschr Gerontol Geriatr 47, 223–233 (2016)

Bundeling en uitwisseling van kennis en ervaring

Iedere partner in een netwerk is verschillend en juist dat is de meerwaarde. Wat de een niet kan bieden, kan de ander juist wel. De kracht van de netwerkcoördinator zit in het herkennen en benutten van die verschillen.

Door expertise en middelen in een dementienetwerk regionaal te bundelen en uit te wisselen kunnen professionals en organisaties optimaal gebruikmaken van elkaars kennis, kunde en capaciteit. Met als uiteindelijk gezamenlijk netwerkdoel om de kwaliteit van leven en toegankelijkheid van ondersteuning en zorg voor mensen met dementie en hun naasten in een bepaalde regio zo groot mogelijk te maken²¹.

Slim en efficiënt organiseren

Gezien de toename van het aantal mensen met dementie en de krapte op de arbeidsmarkt, is de behoefte groot om te zoeken naar het zo slim en efficiënt mogelijke inrichten van processen en structuur. Het werken in een netwerk maakt het mogelijk om de samenhang, inrichting en organisatie van processen goed onder de loep te nemen. Samenwerking is nu het toverwoord, waar dat lange tijd juist concurrentie was: het aanwezige aanbod slim samenbrengen en richten op waar de vraag het grootst is²².

21. [Eveline van Herwaarden, 2024. Regio's zetten in op zorgnetwerken 'Niemand kan dit alleen'](#)

22. [Raad voor Volksgezondheid en Samenleving, 2022. De regio als redding](#)

De maatschappij

De toekomst het hoofd bieden

De verwachting is dat het aantal mensen met dementie in 2050 is verdubbeld en dat dementie in de toekomst de grootste ziektelast geeft²³. Daarbij wordt de hulpvraag van mensen met dementie en hun mantelzorgers steeds complexer. Om deze specifieke groep te kunnen blijven ondersteunen, begeleiden en verzorgen zijn vernieuwingen en integrale antwoorden nodig en er moet vanuit meerdere invalshoeken worden gekeken²⁴.

Organisaties hebben elkaar nodig en moeten gezamenlijk aan de slag en samenwerking binnen en tussen de zorg en sociaal domein wordt steeds urgenter^{25 26}. Door regionaal te werken en het collectieve belang en de maatschappelijke meerwaarde voorop te zetten lukt het om dit complexe vraagstuk aan te pakken²⁷. Organisaties kunnen met elkaar doelen bereiken die organisaties los van elkaar niet meer kunnen bereiken. Met elkaar kan een ambitie ook groter zijn dan de ambitie van iedere organisatie apart²⁸.

Organiseren in wijken en buurten

Binnen de samenleving, en met name in de welzijns- en gezondheidszorgsector, wordt steeds intensiever gekeken naar mogelijkheden in de buurt en wijk samen met de sociale omgeving. Vanuit projecten en programma's voortkomend uit het IZA en de visie eerstelijnszorg is hier veel aandacht voor. Veel gemeenten zetten actief in op het predicaat dementievriendelijke gemeente of samenleving. De kracht van de omgeving staat daarbij centraal. Dit kan alleen goed vorm krijgen als organisaties elkaar opzoeken en zich gezamenlijk inspannen.

Focus op urgentie en concrete mogelijkheden

Een doelgroep-specifiek netwerk zorgt dat de focus op urgentie en concrete mogelijkheden voor mensen met dementie en hun mantelzorgers komt te liggen en blijft liggen. Voor dementie is deze specifieke aandacht nodig vanwege het ziekteverloop en de specifieke kenmerken van dementie. Alleen in een netwerk waarin alle partners zich richten op dementie is het mogelijk om aan deze maatschappelijke opgave te werken, tot een dementievriendelijke samenleving te komen en andere concrete verbeteringen en resultaten voor mensen met dementie te bereiken.

23. RIVM, 2024. [In 2050 verdubbeling van aantal mensen met dementie en artrose](#)

24. [Vilans website](#), 2022. [Zo regel je samenwerken in zorgnetwerken](#)

25. [Eveline van Herwaarden](#), 2024. [Regio's zetten in op zorgnetwerken 'Niemand kan dit alleen'](#)

26. [Raad voor Volksgezondheid en Samenleving](#), 2022. [De regio als redding](#)

27. [Bisnez](#), 2023. [Doolhof dementie? samenwerken aan toegankelijke en toekomstbestendige dementiezorg](#)

28. [Berenschot](#), 2024. [Leren van regionale samenwerkingsstructuren in ontwikkeling](#)

Begrippen

Netwerk

Een netwerk wordt in het zorgveld omschreven als een samenwerking tussen zorgverleners uit verschillende sectoren en domeinen (NZa).

Vilans ziet netwerkzorg als de benadering waarbij zorg en ondersteuning in samenhang worden georganiseerd rond een individuele persoon of groep personen, waarbij grenzen tussen organisaties of domeinen geen beperking meer vormen. Netwerkzorg draait om een soepel samenspel tussen alle betrokkenen in iemands zorgproces, zowel professionals als mensen uit het sociale netwerk²⁹. In tegenstelling tot ketenzorg, die meer een lineaire 'estafette-overdracht' is, wordt netwerkzorg dynamischer rondom de cliënt of populatie georganiseerd en overstijgt het vaker domeinen zoals eerstelijnszorg of welzijn³⁰.

Wellicht dat de organisatieliteratuur kan helpen. Binnen deze literatuur wordt een netwerk gedefinieerd als 'drie of meer autonome organisaties die samenwerken om een gezamenlijk doel te bereiken, wat niet zou lukken indien ze het individueel zouden doen'³¹.

Regionaal

Het 'regionaal' werken gaat om het samenwerken in een gebied dat groter is dan het eigen schaalniveau. Veelal betekent regionaal werken ook het aangaan van verbindingen met andersoortige organisaties, die ook bij een vraagstuk betrokken zijn. Denk aan zorgaanbieders en zorgverzekeraars die samen een regiobeeld opstellen, of aan gemeenten, GGD'en en verzekeraars die samenwerken aan preventie. Daarmee is regionaal werken vaak ook domeinoverstijgend samenwerken

De RVS beschrijft de regio als een verband van publieke en vaak ook private partijen die samenwerken rond een of meerdere opgaven in een geografisch gebied.

Die samenwerkingsverbanden kunnen op allerlei manieren ontstaan, zich ontwikkelen en nadere vorm krijgen. Soms ontstaat zo'n verband in een gebied dat heel duidelijk is afgebakend door natuurlijke of bestuurlijke grenzen. Soms is die afbakening minder scherp. Dan is een netwerk van partijen slechts losjes aan een gebied of streek verbonden. Soms zijn regio's juist heel strak, juridisch en bestuurlijk georganiseerd, inclusief bijbehorende geografische indeling. Al deze variëteiten passen in deze definitie van een regio³².

Regionaal netwerk dementie

De regionale dementienetwerken zijn samenwerkingsverbanden die zorgen dat mensen met dementie en hun naasten kunnen vertrouwen op een vanzelfsprekende samenwerking en afstemming tussen de sociale omgeving, vrijwilligers, professionals en diverse organisaties. Om dit te bereiken, zet een dementienetwerk zich in voor kwaliteit, toegankelijkheid, vindbaarheid, efficiënte organisatie, innovatie en vernieuwing. Zij formuleren gezamenlijk uitgangspunten, ambities en doelen en organiseren met elkaar de ondersteuning en zorg in de regio. In een netwerk zijn welzijns- en zorgorganisaties, gemeenten, mantelzorgorganisaties en mensen met dementie vertegenwoordigd. En het netwerk is gezamenlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit van het casemanagement. Meer informatie over de (gewenste) samenwerkingspartners in een dementienetwerk zijn te vinden in de visie van DNN op de regionale netwerken.

29. [Vilans-website, 2020. De governance van netwerkzorg ontrafeld](#)

30. [Eveline van Herwaarden, 2024. Regio's zetten in op zorgnetwerken 'Niemand kan dit alleen'](#)

31. [Galina van der Weert e.a., 2020. Is netwerkzorg de volgende hype? Skipr.](#)

32. [Raad voor Volksgezondheid en Samenleving, 2022. De regio als redding](#)



De kracht van samen voor
een goed leven met dementie.
DNN versterkt de regionale
dementienetwerken, verbindt
ze met elkaar en bundelt hun
krachten. En is gesprekspartner
in het landelijk speelveld.